

1. Закон України Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Документ 776/97-ВР, чинний, поточна редакція від 28.11.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 01.02.2021)
2. Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини «Стан реалізації Національного превентивного механізму у 2019 році». URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/ru/page/npm/provisions/reports/> (дата звернення 02.02.2021)
3. Гоффман Э. Тотальные институты: очерки о социальной ситуации психически больных пациентов и прочих постояльцев закрытых учреждений. Перев. с англ. М.: Элементарные формы, 2019, 464 с.
4. Типове положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою КМУ від 14.12.2016 № 957 (пункти 1 та 15). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення 04.04.2021).
5. Закон України «Про психіатричну допомогу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text> (дата звернення 04.04.2021).
6. Результати повторного моніторингового візиту до Криворізького психоневрологічного інтернату URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/npm/provisions/reports/> (дата звернення 02.02.2021).

Андрій Іваниця,

доцент кафедри
загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук

Анна Лещенко,

студентка юридичного факультету

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

МОРАЛЬНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

У сучасному суспільстві гостра криза основних життєвих орієнтацій, пов'язана із затяжним і болючим процесом зламу установлених форм існування за відсутності перспективи попереду. Дана криза спостерігається в країнах, що входили до складу колишнього СРСР. В останні роки в українському суспільстві знизився рівень довіри до судової влади та держави в цілому. Саме тому на противагу цій зневірі постає потреба у відновленні моральних орієнтирів. На сьогодні в силу розвитку світських засад суспільного життя і зростання наукового знання по-новому постає проблема пошуку сенсу життя. Сучасна людина більше турбується про здоров'я, ніж про душу. Такі трансформації в сучасній моралі вплинули на статус етики в суспільстві. Вони вимагають по-новому оцінити етико-філософські підстави, які могли б бути покладені в основу сучасних моральних систем, і відповісти на питання про

зміни в самій етиці.

Морально-правові проблеми розвитку сучасного суспільства досліджували провідні зарубіжні та вітчизняні науковці: Й. Гессен, Д. Дьюї, Г. Кельзен, Г. Маркузе, А. Пайк, В.Д. Бабкін, В.А. Бачинін, С.В. Бобровник, С.Д. Гусарев, А.П. Заєць, О.В. Зайчук, Н.М. Оніщенко, М.І. Панов, О.В. Петришин, П.М. Рабінович та інші.

Основою моралі є саме ідея свободи, котра надає сенсу і високого значення як етичному началу, так і меті суспільного та особистого розвитку. Свого часу потяг до свободи знайшов вираження в принципах політичної демократії, економічного лібералізму, відокремлення церкви від держави, індивідуалізму в приватному житті, лібертарно-юридичних концепціях, навіть в комуністичних принципах влади суспільних інтересів над індивідуальними. В процесі розвитку людства свобода стала дійсно однією з абсолютних соціальних цінностей життєдіяльності людини, одним із основних принципів її існування. Саме тому свобода може служити критерієм людського прогресу, в тому числі і в галузі державно-правових форм [1, с. 56].

Мораль – система історично визначених поглядів, норм, принципів, оцінок, переконань, які знаходять вираження у вчинках та діях людей, регулюють їх ставлення один до одного, до суспільства, певного класу, держави і підтримуються особистими переконаннями, традиціями, вихованням, силою громадської думки. Їх критеріями постають категорії добра, зла, чесності, благородства, порядності, совісті. З таких позицій даються моральна інтерпретація та оцінка всіх суспільних відносин, вчинків та дій людей. Особливістю моралі є те, що вона регулює поведінку і свідомість людей в усіх сферах життя. Таким чином, і право, і мораль мають здатність проникати в різні сфери суспільного життя. Ні право, ні мораль не обмежуються предметно відокремленою сферою соціальних відносин. Вони пов'язані з поведінкою людей, соціальною взаємодією. Отже, не можна розмежовувати право і мораль за предметними сферами їх дії – вони діють у єдиному колі соціальних зв'язків. Звідси спільність – тісна взаємодія норм права і моралі. Поряд із спільними рисами розглядають і відмінні риси моралі і права [4].

В чинному законодавстві є посилення на моральність та моральні засади суспільства, зокрема: у статті 35 Конституції України йдеться про таке, кожен має право на свободу світогляду і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культу і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність. У Цивільному Кодексі України є ряд статей, які містять посилення на моральні засади суспільства, а саме межі здійснення цивільних прав, самозахист цивільних прав, право на індивідуальність тощо [2].

Більшість правознавців, досліджуючи питання про взаємодію права і моралі, дотримуються думки, що все, регульоване правом, так чи інакше підлягає моральній оцінці. Але П. Є. Недбайло вважав, що «існують такі сфери суспільних відносин, регулювання яких є байдужим в моральному відношен-

ні в силу того, що вони не вимагають моральної оцінки, де достатнім є лише правовий вплив. До них належать, наприклад, порядок огляду місця події, правила ведення судових протоколів, нотаріальне посвідчення документів, процесуальні строки, строки скликання сесій Ради, багато дій з управління та ін.» [3, с. 7]. Однак при з'ясуванні спільного між правом й мораллю слід брати до уваги головну закономірність: мораль невіддільна від права і є одним із аспектів правових відносин.

Отже, для відновлення моральних орієнтирів та довіри до судової влади в Україні необхідно: закріпити моральні норми та морально-правові принципи на документі, з метою дотримання цих норм та принципів; враховувати інтереси суспільства; приділяти більше уваги вирішенню проблем з етичної точки зору. В Україні було проведено судові реформи з метою удосконалення законодавства щодо судоустрою.

1. Лукашева Е.А. Право. Мораль. Личность 1986. – 71 с.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 19.06.2003 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 40-44, ст.356.
3. Диденко Н. Г. Право и свобода 2001. № 3. С. 4–27.
4. Актуальні морально-правові проблеми сучасного суспільства. URL : <http://studies.in.ua/ru/etika-i-estetika-lekcii/3983-tema-5-aktualn-moralno-pravov-problemi-suchasnogo-susplstva.html>.

Роман Карпенко,
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ РЕЖИМУ ОКРЕМОГО ПРОЖИВАННЯ ПОДРУЖЖЯ

У статті 119 Сімейного кодексу України чітко встановленні підстави для встановлення режиму окремого проживання подружжя - неможливість та небажання обох або одного з подружжя проживати спільно. Однак деякі науковці (такі, як О.М. Калітенко) вважають це оціночними категоріями, які не можуть бути однозначно встановлені судом. Більш обґрунтованою є позиція З.В. Ромовської, згідно з якою суть кожної оціночної категорії якраз у тому й полягає, що виключає однакові, шаблонні підходи до всіх без винятку ситуацій [1]. Виходячи із Цивільного процесуального кодексу України (далі ЦПК України) суду надається можливість з'ясувати відносини подружжя, оцінюючи докази за своїм внутрішнім переконанням, яке формується шляхом дослідження наяв-